

Openheid en ondersteuning voor studenten met psychische klachten

Begin 2020 gaf het FNO-programma GeestKracht opdracht tot onderzoek naar de samenwerking tussen het onderwijs en de (jeugd-)geestelijke gezondheidszorg. Defence for Children en Het Nederlands Centrum Onderwijs en Jeugdzorg onderzochten de wet- en regelgeving op dit gebied. Vervolgens namen de onderzoekers de feitelijke gang van zaken in de samenwerking tussen scholen en ggz onder de loep. Nu is er een rapport. **JUDITH EEKHOUT**

In Vaktijdschrift Profiel nummer 6 van 2020 vroegen we aandacht voor de overgang van school naar werk voor jongeren met psychische problemen op het mbo. Maar veel jongeren kunnen ook al eerder in de opleiding meer en snellere hulp gebruiken bij mentale klachten.

Vanuit juridisch oogpunt blijkt er weinig wettelijke verankering te zijn voor de samenwerking tussen onderwijs en ggz. In internationale verdragen en Nederlandse wet- en

regelgeving is deze samenwerking namelijk niet expliciet vastgelegd. Ook ontbreekt het aan duidelijke richtlijnen over het voeren van overleg.

Niet verrassend dus dat ggz op veel scholen nog nauwelijks een rol speelt. Er is vaak geen enkele verankering in de zorgstructuur. Mede hierdoor komen, volgens het rapport, preventie en ondersteuning van studenten met wat zwaardere psychische problemen maar zeer

‘HET IS ECHT EEN GEMISTE KANS ALS WE DIT NIET GOED WETEN TE ORGANISEREN.’

HANNEKE BERBEN

beperkt tot stand en kan de ondersteuning per regio enorm verschillen. Kwetsbare jongeren krijgen zo niet altijd de zorg die zij nodig hebben.

PERSPECTIEF EN IMPACT

Hoe kan dit beter? Welke stappen kunnen we zetten om tot een goede samenwerking te komen tussen mbo en ggz? Bert Kuipers, programmaleider van GeestKracht en Hanneke Berben, oud-voorzitter van het College van Bestuur van ROC Nijmegen en lid van de programma-commissie van GeestKracht, gaan in gesprek. Een gedachte-uitwisseling over de uitdagingen die voor ons liggen en hoe je binnen de bestaande kaders al kunt werken aan meer toekomstperspectief voor veel studenten.

Bert Kuipers

Hanneke Berben

FOTOGRAFIE: TITIA HANNE

FOTOGRAFIE: TITIA HAHNE

Hanneke Berben: ‘In het rapport lijkt het bijna of er in het mbo helemaal geen zorgstructuur is. Die is er wel degelijk. Als er iets aan de hand is, wordt door trajectbegeleiders extra ondersteuning geboden. Zo nodig kun je opschalen naar schoolmaatschappelijk werk en wordt er afgestemd met deskundigen van andere instanties. Het punt is: ben je daarmee voldoende preventief én kun je snel genoeg handelen?’

‘Lange wachtlijsten zijn er vaak de oorzaak van dat een student uitvalt en uit beeld raakt. Het is dus van groot belang dat een student, ondanks zijn of haar problemen, zoveel mogelijk kan blijven meedoen op school of bij de stage. Het is echt een gemiste kans als we dit niet goed weten te organiseren. De zorg moet ten dienste staan van de student.’

‘In iedere mbo-opleiding zit een behoorlijk stuk praktijk met alle

stages, vaak al vanaf het eerste leerjaar. Je moet je dus ook richten op werkgevers. Meer bewustwording en normalisering van psychische problematiek bij de leerbedrijven heeft ook impact op de samenleving als geheel.’

REGIO VERSUS GEMEENTE

HB: ‘Een mbo-instelling is een regionale instelling. Studenten komen uit verschillende gemeentes. De financieringsstructuur is nu zo dat gemeentes alleen verantwoordelijk zijn voor hun eigen jeugd. Als een student met een andere woonplaats hulp nodig heeft kom je daardoor vaak in een bureaucratie terecht van heb ik jou daar.’

Bert Kuipers: ‘Bovendien moeten gemeentes om de zoveel jaar de zorg aanbesteden. Dan blijf je in projecten hangen en is er geen sprake van continuïteit.’

HB: ‘Elke student moet op school

geholpen kunnen worden, ongeacht waar hij of zij woont. Decentralisatie moet geen belemmerende factor zijn. Het Rijk mag gemeentes hier dus best bij helpen.’

‘ELKE STUDENT MOET
OP SCHOOL GEHOLPEN
KUNNEN WORDEN.’

HANNEKE BERBEN

BK: ‘Dit moet inderdaad duurzaam gefinancierd worden en niet afhankelijk zijn van hoe de vlag erbij hangt in de gemeente waar jij als student woont.’

‘Voor mbo-studenten zijn deze problemen extra urgent. Zo is er bijvoorbeeld de breuk tussen jeugd-ggz en ggz bij achttien jaar, »

voor de meeste van deze jongeren midden in hun opleiding. En veel van deze problematiek hangt nauw samen met sociaaleconomische omstandigheden. Op het mbo

‘VOOR MBO-STUDENTEN ZIJN DEZE PROBLEMEN EXTRA URGENT.’

BERT KUIPERS

zijn relatief veel studenten met ondersteuningsbehoeften. Dan gaat het dus niet alleen om zware psychische problematiek, maar om problemen in brede zin, in gezinsverband: echtscheidingsproblematiek, schuldenproblematiek, verslaving, huisvestingszaken, laag inkomen en werkloosheid.’

JE MAG ER ZIJN

HB: ‘Op het mbo heeft ook het gesprek over psychische gezondheid aandacht nodig. In mijn beleving wordt het vrij normaal gevonden als je fysiek iets mankeert. Maar als je mentaal iets hebt wordt daar veel moeilijker over gedaan. Het zou goed

zijn als studenten en docenten ook dát op tafel kunnen leggen.’

BK: ‘Jij gebruikte eens de term “nabijheid”, Hanneke. Dat sprak mij erg aan. Zorg dat de professionals in de school aanwezig zijn, zodat jongeren zonder drempels kunnen binnenstappen.’

HB: ‘Laagdrempeligheid is inderdaad essentieel. En soms is nabijheid ook: in de klas de docent ondersteunen. En benader jongeren met problemen met respect en empathie. In plaats van “Jij bent een probleemgeval” uitgaan van “Wat kan ik voor jou betekenen?” En: “Je mag er zijn.” Dat is zó belangrijk.’

BK: ‘En zie ook dat jongeren heel veerkrachtig kunnen zijn.’

DINGEN DÓEN

HB: ‘Wat belangrijk is, is dat we nu dingen gaan dóen. Sluit aan bij de bestaande zorgstructuur. Zorg dat je met partners als ggz, gemeenten en liefst ook GGD om de tafel gaat. Al is het maar kleinschalig: zet dingen in beweging. Dan kun je kijken wat werkt en wat niet werkt.’

BK: ‘Er zijn voorbeelden van scholen die laten zien dat het ook mét de bestaande hobbels beter kan. Van hun ervaringen kunnen andere mbo-instellingen leren.’ ■

GeestKracht en Team GeestKracht

Het programma GeestKracht van FNO werkt aan een samenleving waarin elke jongvolwassene zichzelf kan zijn en ook met psychische kwetsbaarheden krachtig kan (blijven) meedoen in de maatschappij. GeestKracht is opgezet vanuit de leefwereld van jongeren zelf. Dit komt duidelijk tot uiting in het ervaringsdeskundig panel van het programma: Team GeestKracht. Team GeestKracht is een groep van betrokken jongvolwassenen met een (verhoogd risico op een) psychische kwetsbaarheid. (Voor- malig) mbo-studenten zijn goed vertegenwoordigd. Het team brengt knelpunten in kaart, geeft advies aan het programma en de aangesloten projecten en voert een eigen lobby-agenda.

Hanneke Berben: ‘Ik vind het heel mooi dat de jongvolwassenen om wie het gaat zo goed betrokken zijn bij GeestKracht. Ervaringsdeskundige jongeren kunnen bij beleids- makers heel concreet aangeven waar zij tegenaan lopen en wat er opgelost moet worden.’

Voor meer informatie zie: www.teamgeestkracht.nl

MBO-JEUGDTEAM

Zo hebben de Amsterdamse mbo-colleges samen met de gemeente een mbo-jeugdteam opgericht. Lees hier meer over in de samenvatting van het rapport ‘Vooronderzoek Geestelijke gezondheidszorg en het onderwijs’ op de [website van FNO](http://www.fnozorgvoorkansen.nl/). Je kunt daar ook het volledige rapport downloaden:

www.fnozorgvoorkansen.nl/geestkracht/onderzoek

DE AUTEUR IS CONTENTMARKETEER BIJ FNO